

KIZILELMA'DAN TÜRK İSLAM ÜLKÜSÜNE: TÜRKLERİN KÜRESEL DÜŞLERİ

PROF. DR. RECAİ COŞKUN*

*“Üzre kök Tengri asra yağız yir kılındukda
ikin ara kişi oğlu kılınmış. Kişi oğlında
üze ecüm apam Bumin Kağan İstemi Kağan olurmuş”
(Orhun Yazıtları)*

Giriş

Bir tespitle başlayalım. Halkların ülküsü olmaz, milletlerin ülküleri olur. Bunlara “millî ülkü” denir. Ülkü kelimesi sadece milletlerin ruhunda yaşar. Kızılma ve benzeri kavramlar millî ülkülerin yeri geldiğinde cismanileşebilen hâlleridir. Halklar günü yaşarlar, milletler geçmişi, günü ve geleceği. Millî ülküyü benimseyen insanlara Ülkücü denir. İşte bu yüzden, insanlar ülküleri ölünce ölür; milletler ise Ülkücüleri ölünce...

Günlük konuşmalarda farkında olmadan millet ile halk kavramları birbirinin yerine kullanılıyor. Oysa bu doğru değildir. Halk dediğin şu anda bir siyasi coğrafyada yaşayan insanlar topluluğudur. Ortaklıklarını aynı coğrafyada yaşıyor ve aynı siyasi sınırlar içerisinde bulunuyor olmaktan alırlar. Bugün var, belki yarın olmayacak bir topluluk. Bir araya gelmeleri sadece aynı zaman dilimini ve aynı coğrafyaya denk geldikleri içindir. En yüksek ortaklıkları “yurtseverliktir”. Daha fazlası olmaz.

* Sakarya Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi.

Kimi tarihin belli dönemine has, kimi ise çağları aşan birçok kavram Türk milletinin “küresel tasavvurlarının” “cihan şümul tahayyüllerinin” tarihin her döneminde diri ve coşkulu olduğunu göstermektedir.

Milleti halktan ayıran birkaç husus vardır. Birincisi millet sadece yaşanan zamanla değil, geçmiş ve gelecekteki birlikteliklerle de ilgilidir. Buna bir bakıma “tarihsellik” de diyebiliriz. Milletle sadece “yaşayanları” ile değil; bu fani dünyayı terk etmişlerin ve gelecekte dünyaya avdet edeceklerin toplamından oluşur. Milletlerin ruhlarını hangi zaman diliminde yaşamış olursa olsun yetiştirdiği büyük kahramanlar ve onların büyük hikâyeleri yoğurur. O yüzden Türk Milleti dendiğinde bugün elinde kimlik kartı bulunup ta ortak bir geçmiş ve gelecek duygusu taşımayanlardan daha çok Türkistan’dan Macar ovalarına; Çanakkale’de, Yemen’de, Sarıkamış’ta, Kosova’da, İstanbul surları dibinde canını vermiş şüheda ehli akla gelir. Bundan ötürüdür ki millet bir siyasi coğrafyanın çok ötelere taşar. Hele de o milletin adı Türk ise ve hikâyesi cihana nizam

peşinde koşmak ve en doğudan en batıya; en kuzeyden en güneye nal izleri bırakmış olmakla şekillenmişse... Milletlerin ülkü düzeyleri buldukları siyasi coğrafyayı aşar, maziden atıye uzanan bir efsaneler-gerçekler hamulesine dönüşür. Burada milliyetçilikten millî ülkülere ve oradan da Kızılelma’ya ulaşan Tanrı Dağları kadar ulu bir tarihi yolculuk çıkar karşımıza... Bu büyük yolculuktan mülhem, mümkündür ki milletlerin de şahıslar gibi karakterleri, huyları vardır. Kızılelma konuşulacaksa bu minval üzere başlanmalıdır söze...

Bir Otağ Kavram Olarak Kızılelma

Besbelli ki Kızılelma Türk millî ülküsünün tarih boyunca geçirdiği evrelerin tamamını kapsayan bir otağ kavramdır. Bu otağ kavram İslam öncesi “kut” ve “kişioğlu üzerinde Türk yaratıldı” inancı ile şekillendi. İslamlıkla birlikte ise Nizam-ı Âlem; İ'lây-ı Kelimetullah gibi Türk-İslam mefkûrelerini bayrak yaptı. Osmanlının son deminde ve Cumhuriyet doğarken ise yanına bir de Turancılık ve Türk Birliği Ülküsünü katarak Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi ve Türk İslam Ülküsü olarak yeni bir merhaleye ulaştı.

Hangi millet Türkler kadar tarihin her devrinde cihan nizamını “millî düşlerinde” yaşatmıştır? Kimi tarihin belli dönemine has, kimi ise çağları aşan birçok

kavram Türk milletinin “küresel tasavvurlarının” “cihan şümül tahayyüllerinin” tarihin her döneminde diri ve coşkulu olduğunu göstermektedir. Bu kavramların başına KIZILELMA’YI yazmalıyız. Öyle ki Kızılma, tarihin her döneminde Türklerin gerçekleri ile efsaneleri arasındaki o efsunlu irtibatın adıdır. En zor zamanlarda dahi “millî özgüveni” kaybetmemenin ve dünya ölçeğinde heveslere sahip olmanın hikâyesidir. İslam öncesi ve İslamlık zamanında Türklüğün ruh iklimini bereketlendiren buluttur. Dünyevi heveslerin geçiciliğine inat çağları aşan ve ilahi lezzetler taşıyan ülkelerin ebediliğinin mührüdür...

Yine hangi millet vardır ki, maneviyatında örtük olarak taşıdığı bu büyük hevesleri uzun yıllar unutmış görünür ve sanki yeni inşa edilmiş sıradan bir ülkeymişçesine geçmişine ve geleceğine kayıtsız yaşayarak günübürlük cebelleşmeler içerisinde savrulur durur? Bugün Türk Dünyası paramparça ise; Türklüğün büyük bir yekûnu işgal altında ise; Türk tarihinin başladığı topraklardaki Türk kavimleri 200 yıllı aşan Rus asimilasyonu karşısında dinlerinden ve milliyetlerinden olmuşsa; Doğu Türkistan dünyanın en acılı işgalini yaşıyorsa; Türk evlatları geleceğini Avrupa kapılarında düşük nitelikli işlerde aramak zorunda kalıyorsa; Türkiye ileri medeniyetler seviyesine sıçrama hamlelerine nasıl ve nereden başlayacağına karar veremiyorsa; bir nefes tefekkür etmek gerekir: Bu millet nasıl oldu da istikametini kaybetti? “İstikametiniz” yoksa nereye gittiğinizin ne önemi var?

Bugün “Kızılma” üzerinden Türklüğün “cihan nizamı” heveslerini yeniden tartışmaya açma gereği duyuluyorsa bunun bir sebebi Türk ve İslam dünyalarının yüzyıllardır süren “lider ülke eksikliğine” bağlı parçalanmışlığına dikkat çekmektir. Bu sayede yeni bir “jeo-politik ve jeo-stratejik” dil geliştirme çabalarının lüzumuna da dikkat çekmek mümkün olur.

Bırakın Türk ve İslam Dünyasının meselelerini, sadece Türkiye’de bile eğitim, kültür, ekonomi, savunma gibi millî konularda kamuoyunda bir ortaklık inşa edilememesinin bir sebebi de bu “millî istikamet” yokluğu değil midir? Her gelen hükûmetin bir öncekinin dışişleri politikasını terk etmesi; aynı hükûmetin birkaç yıl içerisinde birbirinden tamamen farklı eğitim politikası geliştirmesi; siyasi güçlerin millî kültür konusundaki hassasiyetlerinin birbirlerinden tamamen kopuk olması “millî ülkü birliği” inşa edilememiş olmasından kaynaklanıyor mu? Sırf bu tespitler bile Kızılma otağ kavramının yanına günümüz şartlarında milletin tamamını teşmil edilebilecek yeni millî kavramlara duyulan ihtiyacı göstermektedir.

Kızılma otağında Türklerin geliştirdiği “cihan ölçeğinde tasavvur ve tahayyüllerle bezeli” bütün kavramların toplumsal bellekte benzeri yansımalar oluşturabilmesi için bunların hayatın her alanında karşılıklarının oluşturulması

Zira teknolojik atılımın siyasi gelişmelerle birleşmesi ile “zaman ve mekân” kavramlarının da mahiyeti değişmeye başladı. Eğer zaman ve mekân kavramı mahiyet değiştiriyorsa bunun anlamı açıktır: milliyetçilikler de bu değişimi kavrayacak ve kapsayacak şekilde yeniden yorumlanmak zorundadır.

gerekir. Bilimde, sanatta, edebiyatta karşılığı olmayan kavramların sadece siyasetin bir kısmı tarafından gündeme getirilmesi yeterli olmayacaktır. Türk milletinin maneviyatında taşıdığı “büyük ülküleri” toplumsal gerçeklik boyutuna taşımak için “ülkü sahibi” herkes üstüne düşenden fazlasını yapmak zorundadır. Topluluklar ancak bu tür ortak hedeflerle millet olur.

Görülüyor ki, Türklerin tarih boyunca peşinden koştuğu Kızılma benzeri “kut” dolu kavramların yanına zamanla “Nizam-ı Âlem, İlay-ı Kelimetullah” gibi İslam ruhu eklenmiştir. 20. yüzyıla gelindiğinde ise bunların yanına “Millî mefkûre” (Gökâl), “Türk Ülküsü” (Atsız), “Türklük Ülküsü” (Türkeş), “Türklerin Dünya Nizamı” (Osman Turan), Türk-İslam Sentezi (İbrahim Kafesoğlu), Türk İslam Ülküsü (S. Ahmet Arvasi) gibi yeni yorumlar eklenmiştir. Fakat bu girişimlerin 1980 ile birlikte özellikle fikri anlamda akamete uğradığı görülmektedir. Oysa 1980ler “küreselleşme çağı” yükselişi ve felsefi, siyasi ve sosyolojik temellerinin sorgulanmaya başlanmasına tanıklık ediyordu. Zira teknolojik atılımın siyasi gelişmelerle birleşmesi ile “zaman ve mekân” kavramlarının da mahiyeti değişmeye başladı. Eğer zaman ve mekân kavramı mahiyet değiştiriyorsa bunun anlamı açıktır: milliyetçilikler de bu

değişimi kavrayacak ve kapsayacak şekilde yeniden yorumlanmak zorundadır. Bu durumda “lider ülke Türkiye” hedefi üzerinden Kızılma “otağına” yeni bir ifade sokulabilecek mi? Bu da tartışılması gereken hususlardan birisidir.

Doğudan Batıya Küresel Hevesler ve Türklerin Tarih Yolculuğundaki Tılsım...

*“Çıktı Otranto’ya pür-velvele Ahmet Paşa
Tuğlar varsa gerektir Kızılelma’ya kadar”*

(Yahya Kemal)

Kavimlerin milletleşme süreçlerinde dinler belirgin roller üstlenmektedir. Kimi kavimler yeni bir dinle karşılaşınca tarih sahnesinden çekilirken (Roma) kimileri de kavuştukları bu yeni din ile bambaşka bir ufuk ve heyecan ile tarihin merkezine oturmayı başarmışlardır (Araplar). Bu yazının konusu Türklerin merkezinde olduğu bir tarih akışında bir milletin kendini her dönem dinç ve atılgan tutabilmesinin sırrının önündeki perdeleri aralamaya çalışmaktır. Eğer tarihin akışı bir rastgelelikler ve dönemsellikler hikâyesi değil de bir ufka, bir ülkeye varışın koşusu şeklinde gerçekleşmişse bu ülkeyü makbul kılan temel etmenleri keşfetmek gerekiyor...

Başka milletlerin tarihte kendilerini konumlandırma biçimlerine dair ayrıntılı bir araştırma yapılabilir. Kadim milletler vardır: Farisiler, Hintliler, Çinliler dünyaya Doğudan bakarlar... Yakın Doğu’nun Güneyinde Mısır vardır ayrıca... Doğu ile Batı arasında Grek ve Roma vardır. Bu ikisi ne kadar “Batılıyız” derlerse de beslendikleri ana damar Doğudur. Bunlarla birlikte yine bir Doğulu vardır: Hıristiyanlık. Hıristiyanlık Roma’nın karnında doğdu; O büyüdükçe Roma küçüldü, dağıldı, yok oldu. Hıristiyanlıktan daha öncesine geçelim: Yahudiliğe... O da Doğuludur. Evrensellikten çok bir kavmin, yani “İsrail oğullarının” dinidir. Sesi bu nedenle kendinden daha uzaklara gitmez, gitmeyi de istemez. Ekildiği “saksıda” kalmayı tercih etmiş ve evrenselliğe “tek tanrı” olarak yaklaşmış olsa da “o tek tanrının sadece seçilmiş olan kavmin iyiliği için var olduğunu” varsayarak insanlığın bütününe kuşatma iddiasını taşıyacak güce ulaşamamıştır. Fakat bu “kavim dininin” İsrailoğulları etrafında biraz da gizemli bir şekilde örgülediği efsaneler yumağı vardır: Masonluk, Siyonizm... Efsaneler elbette önemlidir, lakin tek başlarına ne denli yeterlidir? Bir de tarihin kendisi vardır: efsane ve gerçekliğin iç içe geçtiği... Burada gerçekleri efsaneye benzeyen, efsaneleri gerçeği andıran bir millet vardır: Türk! İslam’dan öncesiyle ve İslam ile birlikte Türk... Yine Doğunun dünyaya hediye ettiği bir mucize...

Yukarıdaki çok kabaca tarihsel ve dinsel fırçalarla çizilen resim bir gerçekliği buğulu da olsa ortaya koyuyor: Bugün Batı diyebileceğimiz medeniyetin rahmi Asya’dır. Dolayısıyla dünya evrensel olanı esas itibariyle Doğu ile tanıdı. Çağ

itibariyle, Batı evrenselliği önce zihniyet sonra pratik zemine taşımada Doğudan çok daha başarılı oldu. Bugün eğer evrenselliğin dili daha çok Batılı ise gerekçesi de budur. Bunu bir yere not etmek gerekir. Zira Türk'ün Kızılema'sı da, Nizam-ı Âlem'i de, Îlâ-yı Kelimetullah'ı da, Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi de, Türk İslam Ülküsü de birer evrensel tasavvur ve tahayyül beratıdır. "Millî Ülkülerden" söz ediliyorsa eğer, var olanla yetinilmiyor demektir. Ülkü kavramı içerisinde tanımı gereği elde edilenin ötesinde arzuları barındırır. Ötelerin daha ötesidir. Kızılema da tam buna denk gelmektedir: ileri hep daha ileri, ta ki cihanın ufku tükenene kadar. Cihan bir altından elmadır artık...

Yukarıda evrenselliğe giden yollardan söz edildi. Görülüyor ki dünyanın kaderini şekillendiren büyük medeniyetler vardı ve vardır. Çin, Fars, Arap-Mısır, Hint, Rus, Grek-Roma (Batı)... Türkler bu medeniyetlerin hemen hepsiyle "hegemonya" ilişkisine girmiş ve dönem dönem fetihler, kimi zaman da yenilgiler yaşamıştır. Bu durum herhâlde dünyada başka bir millete nasip değildir. Bir yandan Pekin'i geçerek Çin Denizime ulaşan bir fetih, öte yandan Rusya'dan Baltık Denize uzanan bir koşu; Cermen kavimlerini önüne katarak Tuna boylarına sürüp ardından Roma'ya, Fransa'ya at sürmeler... Hint'ten Hicaza, Yemen'e; Filistin'den, Mısır'dan Tunus'a uzanan coğrafyada hükmetme... Fars'tan, İran'dan söz etmeye bile gerek yok, etle tırnak gibi olmuşlar Türklerle... Ve Doğu Roma'nın kaderi de Fatihle birlikte Türklerin ellerindedir artık. Sahi "**Tarih'ten Türkleri çıkarırsanız, geriye ne kalır?**"

Bu büyük ve durmaz yürüyüşün tetikleyici gücünün salt ve sıradan bir "bozkır fırtınası" olmadığını biliyoruz. Atilla'yı kimileri bozkırın gizemli gücünün zaman zaman ürettiği "geçici bir kasırga" olarak adlandırırsa da bu durum Onun ektiği tohumların kendisinden sonrakilere ufuk ve istikamet verdiği gerçeğini örtemez. Bugün bile Avrupa Türklüğünün köklerinde Atilla kanı dolaşıyorsa, bu bozkır fırtınasının "anlık/geçici bir patlama" olduğunu söylemek ne denli doğrudur? Eğer bir Türklük sınırı çiziliyorsa ve bu sınır Türkistan, Anadolu, Macar Ovaları omurgasında oluşuyorsa, Atilla'nın muhteşem yürüyüşünün istikametsiz olduğunu söylemek nasıl mümkün olur?

Bir sistematiklik kaygısı olmadan kaba fırçalarla yukarıda sınırlarını inşa ettiğimiz Türk Dünyası haritası Türklerin tarih yolculuğunun istikametsiz olmadığını da beratıdır. O hâlde bu istikamet arkasındaki "ilahi fısıltı" nedir?

“Kişioğlunun Üstünde Türk Vardı” ve Her Zaman Kızılma Vardı...*“Cedlerin kanlı akımlar dolu dört yüz senesi**Ta Kızılma'ya gitmek denilen an'anesi”*

Yahya Kemal

Turan, dünyada Türklerin yaşadıkları topraklar anlamına geliyorsa, Kızılma Türklerin bütün dünyaya hükmetme ve adalet dağıtma iddia ve ülküsü anlamına gelmektedir.² Türklerin cihan nizamı olarak ifade edilebilecek Kızılma kavramının kökenlerine dair net bir bilginin olmadığını bu konuda araştırma yapan herkes, başta H. Nihal Atsız söylemektedir. Belli ki Kızılma öncelikle “Türk milletinin destanlarında, yani millî şuur ve inancında” dile gelmiştir. Zaten Kızılma kavramı etrafında söylenenlerin genelde “şiir” (Ziya Gökalp) ve “hikâye” (Ömer Seyfettin) ile sınırlı eserlerden ilham alması da bu duruma delil oluşturur. Sonra tarih ve millet kahramanlar doğurur ve o kahramanlar halkın bilincinde soyut olarak yaşayan ülküleri somutlaştırmaya doğru bayrak açarlar. Bir bakarsınız ki asırlardır uykudaymış gibi gözükken büyük heves ve iddialar millî bir davaya dönüşmüş ve milletin istikametini belirlemiştir.

Türklerin yazılı anlamda “cihan ölçüğünde heveslerini” dile getirdikleri ilk belgeler Orhun Abideleridir. Burada Bilge Kağan Kitabesinde yer alan “üstte mavi gök, altta yağız yer ve ikisi arasında kişioğlu yaratılmış; kişioğlunun üstünde atam Bümin Kağan ve İstemi Kağan yaratıldı” ifadesi Türklerin aynı zamanda “yönetme kutuna” da sahip olduklarını ve bu nedenle Bumin ve İstemi Kağan’ların kişioğlu üzerinde hüküm sürdüklerini dile getirmektedir.

Dünyayı bir “altın top” olarak tasavvur etmek ve bu topun sürekli olarak mekân değiştirmesi daha çok İslamıktan sonraki dönemde görülür. Osmanlı İmparatorluğu ise bir anlamda Kızılma’nın zirvesi olur. Osmanlı ile birlikte Kızılma daha önce olduğundan ziyade hakikate yaklaşmıştır. Yeni sevdalar, yeni arzular buluyordu kendine Kızılma... “Gezginliğini” “yerleşikliğe”; bozkır karakterini; medeniyete doğru evirip istikametine daha zengin bir ruh iklimi ile birlikte muhteşem hedefleri diziyordu... Sonsuza koşan bir atlı gibi, ama ufuk uzadıkça küçülmüyor, batmıyor... Hemen bir not düşmekte fayda var. Osmanlı’da kimi zaman “Enderunlu Devşirmeler” hükümlerliği ile birlikte Türklüğün gölgelendiği ve hatta aşağılandığı görülmüştür. Rahmetli Mehmet Eröz’un tespitiyle “iki üç asır Osmanlı padişahları, ataları Ertuğrul Gazi’yi hatırlarına bile getirmemişlerdir... (Ancak) Devşirme Saltanatı Türk töresini Osmanlı sarayından tamamıyla ihraç edememiştir”

Bir gün, Turan
ülküsü Türk
milleti için
jeo-politik bir
gerçekliğe
dönüşecektir.
Türklüğün
etrafında
“soydaş ve dost”
milletlerle birlikte
daha cihanşümul
yapılar
oluşacaktır.
Tarihin sonundan
değil, büyük tarihi
yolculuktan söz
ediyoruz daha.

(Eröz 1987: 102). Dahası bu dönemde Vani Mehmet Efendi³, Aşıkpaşaoğlu⁴ gibi “büyük Türkçü” âlimler de yetişmiştir. Türk kimliğinin en silikleştiği zamanlarda dahi Türklüğün millî ülkülerine ilişkin kavramlar devletin fetihlerinin istikametlerinin belirleyicileri olmaya devam etmiştir.

Tek başına Kızılelma ülküsü dahi, Türk tarihinin İslamlık öncesi ve sonrası ile ayrılmaz bir bütün olduğunu göstermektedir. Bu vesile ile belirtmek gerekir ki, günümüz Türkiye’sinde Türk tarihine ilişkin parçalı bir algı oluşmuştur. Bir kısım “İslamcı” mütefekkir, Türklerin tarih sahnesine çıkışlarını İslamlık ve Anadolu ile sınırlı tutmakta, İslam öncesi tarihle bu dönem arasında irtibat kurmamaktadır. Bu İslamcılar, Cumhuriyet Türkiye’sini zaten İslamlıktan kopuş şeklinde anlamlandırdıkları için Cumhuriyet ilkeleri ile İslamlığı bir arada tasavvur etmekte de zorlanmaktadırlar. Cumhuriyet döneminde “kültür ve medeniyet” alanında atılan bazı aşırı Batılılaşmacı adımların bu iddia sahipleri için sürekli tekrarlanan

bahaneler olduklarını görmekteyiz. Bazı Ulusalçı-Kemalist aydınlar ise Türkiye Cumhuriyetini Türklüğün ulaşabileceği nihai teşkilatlanma biçimi gibi düşünmeleri bir yana, Cumhuriyet öncesi Türk tarihini, ama özellikle de İslam dönemi Türk tarihini yok saymaları veya sürekli olarak olumsuzlaştırma eğiliminde olmaları da hastalıklı bir tarih bilincine işaret etmektedir. Oysa tarih ve medeniyet şuuruna sahip insanlar, milletlerinin tarih koşullarını bir bütünün adımları veya aşamaları olarak düşünürler.

Milletler, bağrılarında millî ülküleri taşıdıkları için onların koşulları zamanın dayatmalarına göre yeni biçimler kazanabilir. Ama kazanılan yeni biçim bir öncekini yok sayamaz. Zira her yeni form, bir öncekinde mayalanmış, kozalanmıştır. İslamlık, İslam öncesi Türk devletlerinin bünyesinde kendine hayat alanı bulmuştur. Osmanlı, Selçukluda nüveleşmiştir. Cumhuriyet, Osmanlı’da mayalanmıştır. Ve muhtemeldir ki Cumhuriyet sonrası ortaya farklı millî ve medeni biçimler çıkacaktır. Bir gün, Turan ülküsü Türk milletleri için jeo-politik bir gerçekliğe dönüşecektir. Türklüğün

etrafında “soydaş ve dost” milletlerle birlikte daha cihanşümul yapılar oluşacaktır. Tarihin sonundan değil, büyük tarihi yolculuktan söz ediyoruz daha.

Yakın Zamanlarda Kızılma: Gidişlerin Dönüşleri...

*“Yüz paralık kurşunla gider ‘hayat’ dediğin;
Tanrı yolu uzaktır; erken kalk, sıkı giyin,
Yazık, bütün ömrünce o kadar özlediğin,
Güzel Kızılma’na varmadan öleceksin.”*
(Atsız)

Kızılma Ziya Gökalp’in deyişiyle “Zemini mefkûre, seması hayal/Bir gün gerçek fakat şimdilik masal” deyişini haklı çıkarır şekilde daha çok belirsiz geleceğin bir hedefi olmaklığıyla “günün gerçekleri” etrafında yeni bir yoruma tabi tutulacak şekilde ele alınmamıştır. Oysa günün jeo-politiği ve jeo-stratejisi “millî ülkülerin” nasıl gerçekleştirilmesi gerektiğine dair çok daha farklı kavramlarla ele alınmasını mecbur kılıyor. Dahası, bu tür millî ülkülerin toplumsal karşılıklarının neler olduğu üzerinden tartışmalar yapılması gerekiyor. Bilimin, “millî ülkülerle millî kapasite arasındaki açıklığı gidermeye matuf” sosyal, psikolojik ve teknolojik gereklilikleri tartışması gerekiyor.

Bu alanda yapılan ilmi çalışmaların öncülüğünü Osman Turan’a vermek gerekir. Osman Turan “**Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi: Türk Dünya Nizamının Millî, İslami ve İnsani Esasları**” adlı iki ciltlik çalışması ile bu alanda yapılacak yeni araştırmalar için muhteşem bir zemin inşa etmiştir. Ayrıca, bu eser, konuya ilişkin yapılması gereken daha çok iş olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak ve ne yazık ki 1990’ların başlarından itibaren Türkiye’de de giderek artan “küreselleşme/globalleşme” tartışmaları hemen her düşünceden bilim insanı tarafından ele alınmasına rağmen kitabına “Dünya Nizamı” adını veren Osman Turan’ın bu muhteşem eserine istisnalar dışında atıf dahi yapılmamıştır. Bu tartışmalara Fukuyama’dan Giddens’e, Marksistlerden Neo-Liberallere envai

Millî ülküleri esas alan çözümlerinin neredeyse “deli gömleği giymek” ile eşanlamı hale getirildiği bu psikolojik atmosferde Türklük merkezli çözümler bilimsel mahfillerden daha çok “hamasi ve romantik” alanlarda gündeme gelmektedir.

çeşit yabancı çalışmalar hiçbir derinlemesine analize tabi tutulmadan üstünkörü çalışmalara konu edilmiştir. Gözümüzün önündeki bu eser, Türklerin tarihlerinin hemen her döneminde cihan ölçeğinde heves ve kaygılara sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Ancak her Batılı efsaneden bir “global” düşünce çıkarmaya mütemayil aydınlarımız Türklüğün bu muhteşem otağ kavramının farkında bile değildir. “Kendisinin farkında olmamak” bizim “gerileme devri” huyumuzdur.

Durum böyle olunca, “bugün uluslararası ilişkiler alanında yapılan tartışmalarda kullanılan kavramlarla konuşulduğunda Kızılelmanın da bir karşılığı olmamaktadır. Dahası, “Turan jeo-politiği” üzerinde de henüz bilimsel tartışmalar yapılmış değildir. Tamamen “Hristiyanlık ve Batı değerleri merkezli” analizlerle örülü Fukuyama ise Türkiye’deki küreselleşme tartışmalarının merkezinde yer almaktadır. “Son insan ve Mesih’in gelişi” ile “liberal demokrasinin nihai yönetim sistemi” olduğunu iddia eden bu kitap okunmadan “atıf yağmuruna” tutulurken, Türk Dünya Nizamından, Kızılelma’dan, Türk İslam Ülküsünden söz etmenin karşılığı “faşist, ırkçı ve hatta kâfir” damgası yemek ve çağın dışında kalmak olmaktadır. Millî ülküleri esas alan çözümlerinin neredeyse “deli gömleği giymek” ile eşanlı hâle getirildiği bu psikolojik atmosferde Türklük merkezli çözümler bilimsel mahfillerden daha çok “hamasi ve romantik” alanlarda gündeme gelmektedir.

Oysa dünya yeniden şekillenme çabaları içerisinde. Huntington “medeniyetler çatışması” merkezli bir sisteme kafa yormaktadır. AB, bütün açmazlarına rağmen “yeni bir Roma İmparatorluğu” olma arayışları içindedir. Dugin, Rusya merkezli bir “Avrasyacılık” için kafa yormakta ve Rusya’nın “yeni Mesihliğine” soyunmaktadır. Türkistan’da Türk Cumhuriyetleri, Rusya ile Çin arası bir denklemde yeni dengelere adım atmaktadır. Türkiye seçenek üreten bir ülke değil, önüne konan seçeneği ve dayatılan şartları kabullenmeye mahkûm edilmektedir. Bu “kabullenilmiş çaresizliğin” üstesinden gelmek için topyekûn bir “başkaldırı” gerekmektedir. İlim, fen, teknik, bilgi, ekonomi, sosyal ve siyasi alanlardaki yapısal sorunlara odaklanmak ve bunları ortak hedeflere entegre edici çözümlerini tartışmak zorundadır. Esasen bugün Türk hükümetlerinin dış ve iç politika ve hedeflerde birbiriyle çelişir uygulamalara gitmeleri; eğitimde, ekonomide, askeriyede, toplumsal meselelerde “hedefsiz ve ülküsüz” tavırları da aslında bu “millî ülkülerin jeo-politik gerçeklerle örtüşük olarak” bilimsel tartışmalara konu edilmemesi ve hedef, misyon, vizyon, ülkü bütünlüğünü sağlayacak düşünsel derinliğe ulaşılmamasıdır.

Son olarak şunu da söylemek gerekir ki, Kızılma Ülküsü gerçek anlamıyla bir millî stratejiye Osmanlı ile birlikte dönüşmüştür. Osmanlı'nın fetih güzergâhı olmuş, göz kırptığı şehirleri birer sevgili gibi uzaktan selamlamıştır. Dile getirilen “beş kızıl-elmadan” üçü Osmanlı fütuhâtı ile elde edilmiş; Viyana'nın kapılarına dayanılmış; Roma'ya ise Otoranto çıkarması ile uzaktan da olsa top sesleriyle selam verilmiştir. Bu sayıda alıntılanan İsmail Hami Danişmend'in “Kızıl Elma'nın Çürüyüşü” yazısında bir husus çok dikkat çekicidir. Yazarın belirttiğine göre Evliya Çelebi Avrupa'da başlıca altı Osmanlı Kızıl Elmasından bahsetmekte ancak bunların sadece beşini zikredip altıncısını ihmal etmektedir (s.162). Bu beş Osmanlı Kızıl Elması şunlardır:

- 1-Budin'deki Engerus/Ungarus Kızıl Elması,
- 2-Belgrat'taki İkinci Engerus Kızıl Elması,
- 3- Estergon'daki Orta Macar Kızıl Elması,
- 4- Viyana'daki Küçük Macar, yahut Alaman (Beç) Kızıl Elması,
- 5- Roma'daki Rim-Papa Kızıl Elması

Peki Evliya “altıncı Kızılma'dan” neden söz etmemiştir? Bu elbette maddi bir hata, bir unutkanlık olabilir. Ancak zannımca tam da Kızılma'nın ruhuna uygun bir muammadır. Zira Kızılma elde edilenden öteye taşan bir Ülkünün adıdır. Burada zikredilen yerlerin hepsinin fethedilmesi durumunda Kızılma bitmiş mi olacaktı? Altıncısı, daha ötelere taşan heveslerin adı olarak belirsiz bir şekilde bırakılmış olsa gerektir. Şimdilik öylece kalsın...

Viyana kapılarından dönüş, Kızılma'nın Batıya olan istikametinin de tersyüz olması anlamına gelmektedir. O zamandan beridir ki Türkler ve dolayısıyla da İslam Dünyası “ricatlarla” dolu mahzun hikâyelere mecbur kılınmışlardır. Bu geri çekilme yine Türkler tarafından durdurulmuş ve bütün İslam dünyası kendi medeniyetlerini yeniden inşa etmek için yeni istikametler peşine düşmüşlerdir. An gelmiştir “Batı taklitçiliğinden” medet umulmuş; çoğunlukla “içe kapanıklığı” çare görmüş, bazen de eş zamanlı hem Batılı hem de Doğulu olmanın yollarını aramıştır. Türk İslam Dünyasının bu kafa bulanıklığı henüz tam durulmuş değildir. Ama 1900'ların başlarında Turancuların Kızılma istikameti olarak Doğuya yönelmeleri bir tercih değil; Batı'ya karşı yenilişin bir tercihidir daha çok. Doğuya dönen yüzümüzden bir hayr çıkar elbette ve bu ancak kaybedilen millî benliğin yeniden keşfi olur. Bu keşif yeniden Batıya akan bir hikâyeye dönüşür mü? Tarihin tuhaf haller vardır. Hiçbir şey imkânsız değildir, hele de söz konusu olan Türklüğün millî ülküleri olunca.

Hem “Nizam-ı Âlem” hem de “Îlâ-yı Kelimetullah” özlerinde birer İslami mefhum olmakla birlikte bunlar İslam dünyasında sadece Türklüğün zihniyet ve ülkü dünyasında karşılık bulmuşlardır. İlahi sır...

Şimdi Nizam-i Âlem'den Îlâ-yı Kelimetullah'a; Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresinden, Türk Ülküsüne; Türk İslam Ülküsünden Lider Ülke Türkiye hevesine uzanan yolculuğu başlayalım.

Nizam-I Âlem, Îlâ-yı Kelimetullah Yahut “Devlet-İ Ebed Müddet”

*“Devr-î fütûhuSûr-ı Sirâfil müjdeler
Hak'dannizâm-ı âlemi temîne er gelir”*

Yahya Kemal

Kızılemdan Söz edildiğinde, hele de zaman Osmanlı Devleti fütuhatına denk düşüyorsa “Nizam-ı Âlem” ve “Îlâ-yı Kelimetullah” akla ilk gelen kavramlardır. Bunlar Osmanlı Döneminde Türklük ideallerine İslami lezzet katılmasıyla ortaya çıkmıştır. Lakin burada dikkat çeken bir husus vardır. Hem “Nizam-ı Âlem” hem de “Îlâ-yı Kelimetullah” özlerinde birer İslami mefhum olmakla birlikte bunlar İslam dünyasında sadece Türklüğün zihniyet ve ülkü dünyasında karşılık bulmuşlardır. İlahi sır...

Bu iki kavram memalik-i İslam'da niçin sadece Türkler tarafından sahiplenilmiştir? Bu tespitten şöyle bir çıkarsama yapmak mümkündür: Kızılelma Ülküsü, Türklerin millî ruhlarında gömük olarak yaşar ve tarihin akışı içerisinde kendisine yeni bir biçim bulur. Öz değil ama zaman ve şartlarda başkalaşmalar bu biçimin yenilenmesine vesile olur. Belki tam tersinden de okunabilir bu durum. Dünyaya hükmetme Ülküsü, aslında Türklerim İslamlığının teminatıydı. Bir koza gibi Türk millî ülkülerini içerisinde besledi ve son dine hazır bir hale getirdi. Türkler Araplarla ilk karşılaştıklarında ortaya çok hoş hikâyeler çıkmadı, lakin İslamlıkla karşılaştıklarında kendi değer sisteminin cismanileştiği bir dinle buluşmuşçasına bu bayrak altına geçtiler. Böylece tarihi koşulları da esas manasını bulmuş oldu.

Türklerin karşılaştığı yeni kültürlerden “cihan şümul” kavramları özellikle seçip çıkarmalarındaki beceri, Kızılelma geleneğinin bir tezahürü olsa gerektir. Özellikle Selçuklu ve Osmanlı hükümdarları hem Farsça, hem Arapça “dünya hakani” anlamına gelecek unvanlar almışlardır. Selçuklu sultanları unvanlarını genellikle Abbasi halifelerinden alır, aynı zamanda da kadim İran medeniyetinin

varisleri olduklarını sembolize eden Keykubad, Keyhüsrev gibi adları da kullanırlardı. Kullandıkları unvanlar arasında “Şahinşah” (Şahların şahı), “melik-ülmülük” (hükümdarların hükümdarı), “şâhanşâhü'l-muazzam (en büyük şahlarşahu), sultânubilâdillâh (Allah'ın ülkesinin sultanı) yer almaktadır. Ek olarak ve özellikle de Tuğrul beyin kullandığı “sultânü'l-âlem (cihan hükümdarı), melikü'l-islâm (İslam hükümdarı) dikkat çekicidir (Özaydın 2008).

Osmanlı'da da ise birçok padişah bir yandan “Han” gibi Türkçe bir unvanı tercih ederken diğer yandan hem Farsça hem de Arapça unvanları da kullanmışlardır. I. Murat Farsça “Hüdavendigar” (İmparator) ve Padişah-i Alempenah (Evrenin Padişahı ve Koruyucusu) , ve Arapça “Sultan-i Azam” (En ulu sultan) unvanlarını kullanmıştır.

II. Murat “Malik-ülMülük”(Kralların Kralı), ve “Sultanüs-Selatin” (Sultanların Sultanı); II. Beyazıt ise “Eşref-ül Selatin” (Sultanların en Şerefli) olarak adlandırılmıştır. Görülüyor ki İslami ve İslami olmayan unvanlar “cihan ölçeğinde heves” gösterdikleri ölçüde Osmanlı Sultanları tarafından sahiplenilmiştir (Black 2011:207). Yıldırım Beyazıt ve Fatih Sultan Mehmet kendilerine “Sultan-ı İklim-i Rum” (Roma ülkesinin Sultanı) unvanını da ekleyerek Türk, Fars, Arap ve Batı dünyasının Hakanı olma iddialarını dile getirmişlerdir. Türk hakanları, Büyük İskender'in Dairus'u yenerek Doğuya doğru yürüyüşünü bir anlamda tersine çevirmişler ve Viyana'ya kadar uzanacak büyük bir yolculuğa çıkmışlardır. Amaç dünyaya nizam vermek ve Allah kelamını bütün kavimlere ulaştırıp yüceltmek ve devleti ebedi kılmaktır.

“Nizam-ı âlem” ise içinde örtük olarak “cihana düzen vermek”, “dünya düzeni kurmak”, “Osmanlı sulhu tesis etmek” gibi anlamları barındırmakla birlikte kavramın günümüzde tanımlanmasında bir çeşitlilik görüldüğü de açıktır. Osman Turan bu kavramı Türk cihan mefkûresinin temel taşlarından birisi olarak görmekte ve “devletin birliği ve dirliğinin” teminatı anlamında kullanmaktadır (Turan 2000). Öz (1999: 29-30) ise kavramın “dünya düzeni” anlamına gelmesine rağmen Osmanlılar tarafından daha çok “kendi ülkelerindeki kamu düzenine”

Nizam-ı Âlem'in yanı başında bir başka kavram daha durur: “Îlây-ı Kelimetullah! Bu ifade fetih ve cihat kavramlarına hem İslami bir lezzet hem de bir istikamet ruhu üfler.

denk geldiğini söylemektedir. Ancak burada yine Osmanlılar tarafından kullanılan “nizam-i memleket” (Black 2011: 206) kavramı dikkati çekmekte ve tam da Öz’ün dediği “ülkenin düzeni” ifadesine denk gelmektedir. Bu iki kavramın eşanlamlı kullanıldığı düşünülse de Nizam-ı Âlemin çok daha cihanşümul hevesleri aşikâr kıldığı açıkça görülmektedir. Öz, Nizam-ı Âlem” kavramının yanında bir de Kanun-i Kadim’den söz etmektedir. Bu kavram şu açıdan önemlidir ki başlangıcı “eskiye, kadim zamanlara” dayanmaktadır. Bu “eskinin” ne kadar geriye gittiği ise belli değildir. “Kadim odur ki ne zaman başladığını kimse hatırlamaz” (Öz 1999: 31). Bu durum “töre” ve “ülkünün” milletin ruhunda tarihi bir akış gösterdiğinin bir resmi olsa gerektir.

Nizam-ı Âlem’in yanı başında bir başka kavram daha durur: “Îlâ-yı Kelimetullah! Bu ifade fetih ve cihat kavramlarına hem İslami bir lezzet hem de bir istikamet ruhu üfler. Derginin bu sayıda yer alan “Türklerde İ’la-yı Kelimetullah Anlayışı” başlıklı yazısında Mustafa Erdem bu kavramın hem Kuran’i hem de Hadis olarak kökenlerini sorgularken şu açıklamayı yapmaktadır: “Kur’an-ı Kerimdeki ‘...Allah’ın sözü ise en yücedir. Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir’ (Tevebe 9/40) ayetinden sonra ‘Hiç bir zulüm ve baskı kalmayınca ve din yalnız Allah’ın oluncaya kadar onlarla savaşın...’ (Bakara 2/193 ayrıca bk. Araf, 8/39) ayetleri i’la-yı kelimetullahın Türk-İslam tarihinde millî bir strateji haline gelmesine sebep olmuştur. Ayrıca Hz. Peygamberin ‘Her kim Allah’ın kelimesi en yüksek (İ’la-yı Kelimetullah) olsun diye savaşarsa, o Allah yolundadır’ (Buhari Cihat, 15)” gibi hadisleri Türklerin İ’la-yı Kelimetullahı bir hayat tarzı haline getirmelerine vesile olmuştur”.

Nizam-ı Alem ve Îlâ-yı Kelimetullah kavramlarının yönetimdeki karşılığı “Devlet-i EbedMüddet”tir. “Devlet-i ebed müddet”, devletin ömrünün vade biçilemeyecek kadar sonsuz olduğuna işaret etmektedir. Türk devlet felsefesinde “devlet” modern tanımıyla “kişilerin gündelik ihtiyaçlarını gideren bir aygıt” veya Marksist terminolojiyle “burjuvazinin çıkarlarını önceleyen bir aygıt” olarak değil; Kızılelma hevesinin gerçekleştirilmesinin cismanileşmiş hâli olarak görülür. İslami tecrübeye bakarak ta devletin önemini Mekke-Medine karşılaştırmasıyla açık şekilde ortaya koymak mümkündür. “Mekke devletsizlik, Medine devlettir”. O yüzden hicret Mekke’den Medine’ye doğru olmuştur. O yüzden fetih Medine’den Mekke’ye doğru olmuştur.

Devletin “ebed müddet” oluşu aslında Atsız tarafından ortaya atılan Türk tarihinin “saltanatlar değil devletler üzerinden” tanımlanması gerektiği tezinin de temelini oluşturmaktadır. Atsız değişik eserlerinde Türk tarihi konusuna eğilir ve

bu tarihi bir bütün olarak ele alarak Türklerin “tek millet” oldukları gerçeğine dikkat çekmek ister. Günümüzde “Türk devletleri” üzerinden yazılan tarihin bir “millet” tarihi değil, Arap ve Acemlerden Türklere geçen bir geleneğin uzantısı olarak “hanedanlar” tarihi üzerinden oluşturulduğunu olduğunu ifade eder. Oysa hanedanların çokluğu devletin ve milletin tekliği gerçekliğini ortadan kaldırmaz.

Atsız’a göre “Türk ülkesi” dendiğinde iki ana parçadan söz etmek gerekir. Birincisi bir bütün olarak ve Türkistan merkezli olmak kaydıyla Türklerin Anayurdundaki devletler... İkincisi ise Türklerin bu anayurt dışında kurdukları ve “Anadolu” merkezli olmak kaydıyla “Önasya’daki” devletler. Önasya’daki devletler XI. Yüzyılda Dandanakan Savaşı ile büyük bir İmparatorluk olmağa yelken açan Selçuklu Devleti. Türk tarihini diğer millet tarihlerinden ayıran temel özellik te burada başlıyor: Türkler doğdukları anayurtlarından bağımsızlıklarını kaybetmelerine rağmen sonradan yurt edindikleri topraklarda bağımsızlıklarını sürdürmüşlerdir (Atsız 2010: 62-68).

Görülüyor ki âlemin dirliği ve birliği ancak “Allahın adını yüceltmek” iddiası ile manevi bir kimlik ve meşruiyet kazanacaktır. Bu ülkü Osmanlıların fetih siyasetine yön verdiği gibi “cihat ve gazaların” da istikametini belirlemiştir. Ancak kabul etmek gerekir ki hem Nizam-ı Âlem hem de “İlâ-yı Kelimetullah kavramları “fütuhât döneminin” güçlü ve iştıyaklı dilini yansıtır. Kabaran denizler gibi bir gün geri çekilmeleri mukadderat olan her büyük devletin büyüme, duraklama ve gerileme dönemlerinde dilleri farklılaşır, Osmanlıda da böyle olmuştur. Nitekim “Nizam-ı Âlem” ifadesindeki Nizam kelimesi ile aynı kökten gelen “Tanzimat” birbirinden çok farklı iki dönemi, iki stratejiyi, iki ruh halini temsil ederler. Birisi “fütuhât” dilidir diğeri “inhitât”.

Nitekim bu farklılaşan dil, daha önce yönü Batıya doğru olan Kızılme kavramını da etkileyecek ve Doğuya doğru bir bakışın Türk aydınının millî ülkülerini

İslami tecrübeye bakarak ta devletin önemini Mekke-Medine karşılaştırmasıyla açık şekilde ortaya koymak mümkündür. “Mekke devletsizlik, Medine devlettir”. O yüzden hicret Mekke’den Medine’ye doğru olmuştur. O yüzden fetih Medine’den Mekke’ye doğru olmuştur.

belirleyeceği bir döneme gelinecektir. Osmanlı'nın sonlarından Cumhuriyetin kuruluşuna uzanan bu dönemde Türklük Ülküsü "Batı'dan haz etmeyen ama Onun bilimi karşısında çaresiz bir boyun eğişi de mukadderat gören bir ruh hâlinin yansıması olarak tezahür eder. "Ehli salıp", "tek dişi kalmış canavardır" amenna, lakin eğitim ve ilim düzeyi, ekonomik gelişmişliği ile medeniyet gölgesini mülk-i İslam'ın üzerine bir yenilgi ve utanç aynası olarak düşürür. Batı karşısında yeniden dirilişin çaresi Doğudadır ve Kızılelmacılar artık Doğuya bakmaktadır. Yalnız bu "geri çekiliş", yeni bir atılım için gerekli olan zaman ve mesafeyi kazanmak içindir. **Saltanatlar, memleketler, topraklar, mezarlar ve canlar terk edilir ama ülküler asla!**

MillîMefkure, Türk Ülküsü, Millî Ülkü

Mefkûre galeyanlı içtimalardan doğar. Hususiyle milletin büyük bir tehlikeye duçar olduğu yahut büyük bir zafer kazandığı zamanlarda milletteki bütün ruhları istila eder. (...)

Asıl hüner, içtimai galeyanlar olmayan zamanlarda

Ruhunda mefkureyi canlı olarak yaşatmaktır.

(Ziya Gökalp, Çınaraltı Konuşmaları)

Anadolu sevgili yurttur. Fakat Anadoluculuk ülkü olamaz. Ülkü, asırlara bakan, hayal âlemine benzeyen, korkunç yollardan sonra varılabilecek bir KIZIL ELMA'dır.

(Atsız, Çanakkale'ye Yürüyüş)

"Hedefimiz Batı medeniyeti değil, Türk-İslam medeniyeti ve cihan tekniğidir. İlim ayda da olsa gidip alacağız. Fakat

Türk-İslam Medeniyetinden ebediyen ayrılmayacağız.

Unutmayınız ki, omuzlarımızda Türk milletinin yüce kaderini, Türk

Milleti de gönlünde insanlığın kaderini taşıyor. Bunun için

ecdadımız, asırlarca Nizam-ı Âlem Ülküsüne gönül, kafa ve kan vermişlerdir.

(Türkeş, 9 Işık).

Mefkûre, "Türk Ülküsü", "Türklük Ülküsü", "Türk Birliği Ülküsü" "Turan Ülküsü" "Millî Ülkü" gibi kavramlar Gökalp, Atsız ve Türkeş geleneğiyle Türkçü-Turancı düşüncede derin yer etmiştir. Gökalp "mekûre" üzerine özellikle durmuş ve cemiyetlerin mefkûresiz olarak yaşayamayacaklarını dile getirmiştir. Aynı soydan

gelse bile ortak bir gelecek tasavvuru olmayan toplulukların millet olamayacaklarını vurgulamıştır. Gökalp (1976a: 25) mefkûreyi “geleceğin yaratıcısı” olarak tanımlar. Gökalp’a (1976b: 69) göre “*mefkûre hâlin mürebbisi ve istikbalin haliki olmakla beraber mazinin bir şen’iyetidir. Milletın mazisinden gelip onu istikbaline doğru iten fikri bir hamlesidir.*”

Atsız’a (2011: 18) göre ise ülkü “bir milletin yürütücü kuvvetinin adıdır”. Türkes ise “millî ülküyü” “milletin kılavuzu, milletin yolunu aydınlatan güneş” olarak tanımlamakta ve bunun kısa bir zamanda değil belki yıllar, yüzyıllar sürecek bir hedef olarak ifade etmektedir. Bir Ülkücünün “bireysel, millî ve insan düzeyde “ülkü” sahibi olması gerektiğine işaret etmektedir (Türkes, 2000: 131).

Atsız açısından Kızılçelma “Türk Ülküsü” ile özdeş bir kavramdır. Bunu şu ifadesinden anlıyoruz: “*Türkler, kendi ülkülerine niçin “Kızılçelma” demiştir, bunun sebebini bilmiyoruz. Yalnız bu addaki saflık ve tabîlik, Türk ülküsünün çok eski olduğunu göstermek bakımından manâlıdır. Kızılçelma adı, ülkünün, aydınlardan önce halk arasında doğduğunu gösterse gerektir*” (Atsız 2011: 19).⁶

Atsız’ın bu tarihi tespitleri Onu kaçınılmaz olarak “Türk milletinin birliği” yani Turan düşüncesine götürmektedir. Atatürk’ün Hatay Türklüğü ile yakından ilgilenmesi, Kıbrıs, Kerkük, Batı Trakya Türklüğü ile ilgilenilmesi ne denli makul ise Azerbaycan, Özbekistan, Kırgızistan Türklüğü ile de alakadar olunması o denli gereklidir. Atsız, “sözü en kısa yoldan dile getiren adam” olarak “Turancı” olmanın millî bir gereklilik olduğunu vurgular ve Turancılığı “kültürel birlik” olarak değil; “siyasi birlik” olarak tanımladığını dile getirir. Zira siyasi birlik olmadan kültürel birliğin gerçekleşmesinin mümkün olmadığını düşünmektedir.

Atsız Kızılçelma’yı daha belirsiz bir kavram olarak kullanırken “Turan ülküsünü” gayet açık bir biçimde “siyasi birlik” mahiyetinde tanımlamaktadır. Turancılığın “kültürel bir birlik” olarak mı yoksa “siyasi” bir birlik olarak mı düşünmek gerektiği konusunda tartışmalar özellikle 1918 tarihli Türk Ocağı genel kurulunda şiddetli bir şekilde yaşanmıştır (Önen 2003). Burada Halide Edip’in de bulunduğu kanat Türkiye’nin gücünün dış Türklerin siyasi birliği ile birebir ilgilenmeye yetmeyeceği gibi bir tespitle bu topluluklarla ancak “hars birliği” kurulması düşüncesini savunuyordu. Bu düşünce sonraları özellikle Sovyet gücü karşısında haklılık kazanmış gibi gözüксе de Atsız “siyasi birlik” olmadan “kültürel birliğin de olamayacağı düşüncesini savunmuştur. “Büyüme düşüncesi asil bir düşüncedir” diyerek de Turan’ın Türkler için son durak olmadığına işaret ediyor olsa gerektir.

Atsız ve Türkeş,
Mikail Yabgu'nun
"iki ateş parçası"
oğulları gibidir.
Birisi Çağrı
Bey gibi her
daim yayından
fırlamaya hazır
delişmen bir ok;
diğeri bu oka
istikamet veren
derin akıl!

"Bizim için en kutlu hedef Turancılıktır. 'Eskiden nasıl bir idiysek yine birleşeceğiz' diye kendisini bir ülküye adamaktan daha kutlu ne olabilir? Bütün Türkleri birleştirmek hakkımız ve görevimizdir. Bizden zorla koparılanı zorla geri almak adaleti yerine getirmektir. Turancılık bir büyüklük düşüncesidir. Büyüklük düşüncesi asil bir düşüncedir" (Atsız 2010: 51).

Alpaslan Türkeş, Gökalp-Atsız "Türk Ülküsü-Turancılık-Kızılma" geleneğini Türk siyasi hayatının ve milletin gündemine yerleştirmeyi hedeflemiştir. Bir bakıma, teorinin pratiğe aktarılmasının çarelerini aramışlardır. Türkeş "ülkü ile Kızılma arasında şöyle bir bağlantı kurmaktadır: *"Ülkülerin gerçekleşmesi yolunda bir takım hedefler vardır. Türk tarihinde bu hedefler her zaman olmuştur ve "Kızılma" sözü ile ifade edilmiştir. Kızılma, ülkü yolunda*

katedilmesi gereken mesafeyi, alınması gereken hedefi gösterir. Ülküler bir insanın ömrü içinde gerçekleşmeyebilir. Fakat milletin hayatı içinde bu hedeflere varılabilir" (Türkeş 2000: 134).

İşte ruhunda Kızılma'yı kristalleştirerek yaşayan Türk Milletinin bu yüzden temel karakterinin "dışa dönük" olması ve "cihan devleti" arayışı olduğu (Türkeş 2000: 165) tespitinden hareketle "Türk Birliği" fikrini öne çıkaran Alpaslan Türkeş, bu yolda macera aramak yerine Türkiye Cumhuriyeti'nin varlık ve dirliğinin öncelenmesi gerektiğini özellikle vurgulamaktadır:

"Türkiye'nin bugünkü sınırları dışında kalan ve diğer Türklerle ilgilenmek ve onların iyiliği için, kurtuluş ve selameti için elinden geleni yapmaya çalışmak Türk milliyetçiliğinin kutlu bir vazifesidir. Ancak bu vazifenin yapılmasında ön bir şart bulunduğunu hiçbir Türk asla hatırdan çıkarmamalıdır. Bu da Türkiye dışındaki Türkler için yapılacak yardım ve hizmetlerin Türkiye Cumhuriyetine hiçbir zarar vermeden yapılması şartıdır. Türklüğün, biricik bağımsız devleti ve Türkcülük ülküsünün dayanağı olan Türkiye Cumhuriyetini her çeşit zarardan korumak, Türk milliyetçiliğinin temel ilkesidir" (Türkeş 2000: 163). Şüphesiz Atsız da, Türkeş de büyük ülkücülerdir. Ama ikisi arasında bir fark arayacaksak Atsız hep Türk milletinin ruh dünyasında dolaşırken; Türkeş ise bu ruh dünyasındayken bile dünya ve Türkiye gerçekliğini asla ihmal etmeden atar adımlarını. Atsız ve Türkeş,

Mikail Yabgu'nun "iki ateş parçası" oğulları gibidir. Birisi Çağrı Bey gibi her daim yayından fırlamaya hazır delişmen bir ok; diğeri bu oka istikamet veren derin akıl!

İşte bu sebepten dolayı, Türkeş'in Türkiye Cumhuriyeti üzerindeki hassasiyeti, Onun Türk Birliği ve Turan ülküsüne mesafeli durduğu anlamına gelmez. Bilhassa, Türk Milletinin ve Dış Türklerin bütün meseleleriyle yakından ilgilenilmesi gerektiğini defalarca vurgular ve Türkiye Cumhuriyeti'nin bekasınalılışkin hassasiyetinin "Türkiyecilik" ve "Anadoluculuk"⁸ gibi akımlarla karıştırılmaması gerektiğini ifade eder (Türkeş 2000: 58).

Türk İslam Sentezi

Türk-İslam Sentezi, "Türklük ile İslamlığın ideal bir buluşması" şeklinde düşünülebilir. Bir yanda "beden olarak Türklük", diğeri yanda "ruh olarak İslam." Bir yanda "kabına sığmayan bir yiğitlik" öte yandan "bu yiğitliğe istikamet veren bir vicdan ve nizam." Bir yanda "Tanrı Dağı, diğeri yanda Hıra Dağı" ve Türk bunların hepsidir...

Türk-İslam Sentezi kavramının ortaya çıkmasında Türkiye'de İslamcı hareketin "Türk" kavramına mesafeli durmasının bir etkisi vardır mutlaka. Ziya Gökalp'ten, Türkeş, Erol Güngör, Arvasi ve günümüze uzanan çizgide Türk milliyetçiliği kendisinin "Ümmet ile rakip; İslam ile çelişen" bir düşünce sistemi olmadığını özel olarak vurgulama gereği duymuştur. Ama hep "İslamlık varken Türklük de ne oluyor?" gibi bir soruya muhatap olmuştur. Gerçekten de belki birkaç istisna dışında Türkiye'de bütün milliyetçi aydınların ve siyasilerin "İslamlık" ile hiçbir sorunu yoktur ve tam tersi; Türkiye'de az sayıdakiler dışında çoğunluk İslamcılarının Türklük ile sorunları vardır.

Bu çelişkinin kökenlerini sadece 20. Yüzyıl başlarında Osmanlı'dan Türkiye'ye devredilen düşünce akımlarına bağlamak yeterli değildir. Bunu kafa karışıklığını çok daha eskilere götürmek gerekiyor. Asırlar için Türk değişik anlamlarda kullanılmış; içeriği belirsizleşmiş ve modern zamanlara geldiğinde giderek olumsuzlanmıştır.

Gerçekten de belki birkaç istisna dışında Türkiye'de bütün milliyetçi aydınların ve siyasilerin "İslamlık" ile hiçbir sorunu yoktur ve tam tersi; Türkiye'de az sayıdakiler dışında çoğunluk İslamcılarının Türklük ile sorunları vardır.

Bu haksızlığı giderecek aydınlar ise “ümmei bölmek” ile suçlanmıştır. Müslüman Arapların Arap olmasında, Müslüman Boşnakların Boşnak olmasında, Müslüman Arnavutların Arnavut olmasında bir beis görmeyen bir mantık “Müslüman Türk” kavramını “bölücü” olmakla suçlamıştır. Bu elbette ayrıca ve genişçe tartışılması gereken bir konudur. İşte “Türk-İslam Sentezi” ifadesi böylesi bir iklimde ortaya çıkmıştır. “Türklük ile İslamlaşma” bir çelişkiyi değil bir “kavuşmayı”, “birbirini besleyen muhteşem bir vuslatı” resmetmektedir. Türklüğün tek tanrılı inancı ve töresi İslamlaşma kabullenmek için sanki ilahi bir kurgudur. Türklük İslamlaşma ile mayalandığında ise bu delişmen millet artık “alp”likten “alperenliğe” geçmiştir.

Bir düşünce sistemi olarak “Türk İslam Sentezi”nin kökenlerini öncelikle M. Şemsettin Günaltay ve Nurettin Topçu örneklerinde olduğu gibi “Anadoluculuk” hareketinde aramak gerekir. Bu akıma bir anlamda “İslam-Türk Sentezi” denilebilir. Daha sonra 1960’larda İbrahim Kafesoğlu öncülüğünde Türkçülerin İslamcılıkla olan münasebetinin şekillendiği fikri akıma ise “Türk-İslam Sentezi” demek mümkündür.⁹

Türk İslam Sentezinin rahmetli İbrahim Kafesoğlu (2008) tarafından yürütülen çalışmalarla “bilimsel”; Aydınlar Ocağı’nın tam da 12 Eylül Askeri Rejimi döneminde öne çıkardığı bir kavram olarak ta “siyasi” yönü vardır. Bu kavram işte bu nedenle bahtsızdır ve askeri dönemin sona ermesiyle birlikte de gündemden kalkmıştır. Aydın Ocağı ise bu kavramı Askeri Hükümetin kullanımına sunduğu algısından kurtulamamış ve zaman içerisinde eski entelektüel kıvamından uzaklaşarak görevini tamamlamış olmanın huzuruyla kendi halinde varlığını sürdürmeye çalışmaktadır.

“Türk İslam Sentezi” kavramının bilimsel yönünde Türklerin İslamlaşma sürecinde karşılaştıkları bu dine kendi töre ve kültürlerince yeni bir yorum katmalarını ifade etmektedir. Kafesoğlu konuyla ilgili eserlerinde Türklerin İslamlaşmadan önce sahip oldukları hasletler ile İslamlaşma kabul ediliş gerekçelerindeki bağlantıları ele alır. “At ve demiri kullanmadaki ustalıklarının” verdiği “hız” ile diğer milletleri yönetme becerilerinin sonraları birer millî ülküye dönüştüğüne işaret eder.¹⁰ Aynı konuda 1980’lerde Aydınlar Ocağı Başkanlığı yapan Süleyman Yalçın (1988: 195) şöyle der: “Türk boyları ve kavmi, İslam öncesi bazı adet, örf ve geleneklerini de İslami hayata uydurarak asırlar boyu yeni ve kendine has bir kültürün temsilcileri oldular...”

Türk İslam Sentezi etrafında yapılan siyasi tartışmalar ise “Aydınlar Ocağı” çevresinde geliştirilen kültür politikalarının dönem dönem iktidarlara yol gösterici olması üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ancak esas husus Aydınlar Ocağı’nın 12 Eylül askeri yönetimince konumlandırılması etrafında dönmektedir. Bu tartışmaların bir

yanını Aydınlar Ocağı'nın o dönemde askeri iktidarın siyasetini etkileme çabaları oluşturuyorsa diğer yanını 12 Eylül 1980 darbesi ile Türkiye'yi yöneten askeri rejimin "Türk İslam Sentezi" görüşünü benimsediğine dair özellikle "solcu-liberal" çevrelerce inşa edilen "efsane" oluşturmaktadır.

İşin hüznü tarafı, Türk milliyetçiliği fikrini yargılayan, milliyetçi aydın ve siyasetçileri hapse tıkan, Türk Milliyetçiliği kavramı yerine bilimsel karşılığı olmayan "Atatürk milliyetçiliği" kavramını ikame eden, Ülkücüleri idam sehпасına gönderip Türk siyasi hayatından silmeye çalışan da aynı 12 Eylül rejimi olmuştur. Bu rejim Türkiye'yi "ehlileştirilmiş" "Yeşil Kuşak" ülkelerinden bir tanesi haline getirmek adına görevlendirilmiş taşeron bir kurgulamadır. Askeri İktidar Türk milliyetçiliğini tasfiye ederek yerine "para ve iktidar ile ılımlaştırılmış" "İslamcı-liberal" bir düşüncüyü hakim kılmıştır. Bu kurgunun günümüzde vardığı nokta Büyük Ortadoğu Projesi Eşbaşkanlığını yürüten ve 10 yılı aşan hükümeti ile Türkiye'yi tarihsel koşusu dışına taşıyan "İslami" bir iktidarın hâkimiyetidir.

Milliyetçiler ve Ülkücüler "sentez" kavramını benimsemediler. Yapay bir buluşmaya ve zoraki bir birlikteliğe denk bir çağrışımı vardı bu kavramın. Aşağıda, Ahmet Arvasi "terminolojisi" ile tartışılacak olan Türk İslam Ülküsü, özellikle "sentez" kavramına" karşı bir "düzeltme" olarak ortaya çıkacak ve Milliyetçi-Ülkücü çevrelerce çok daha fazla kabul görecektir.

Türk-İslam Ülküsü

*Türk-İslam Ülkücüleri için Türk Milleti
Allahın 'İslam'a hizmet ile şereflendirdiği millet',
Türk ordusu 'Allah'ın ordusu'(...), üzerinde 'ezan-ı Muhammed'
okunan aziz vatanımız ise, İslam'ın ebedi güneşinin hiç batmadığı
en büyük ümid ve hayat kaynağımızdır.*

(Arvasi, Türk İslam Ülküsü)

Türk İslam Sentezi, sadece 12 Eylül askeri darbesi ile özdeşleşmiş bir ifade olduğu için değil, bundan çok daha önce sentezin "tez ve anti-tez" sonrası ortaya

■
Milliyetçiler
ve Ülkücüler
"sentez" kavra-
mını benimseme-
diler. Yapay
bir buluşmaya
ve zoraki bir
birlikteliğe denk
bir çağrışımı
vardı bu
kavramın.

Arvasi hocaya göre “din ile milliyet zıt değerler değildir. Bu sebepten, sentez tez ile anti-tez arasında söz konusu olacağına göre, yıllardan beri kullandığımız “Türk İslam Sentezi” yerine, Türk İslam Ülküsü daha uygun olacaktır.

çıkan bir “terkib” olması hasebiyle Ülkücüler tarafından makbul karşılanmadı, hatta tepki gördü. Türklük ve İslamlığın birbirlerinin zıtlıklarından beslenerek yeni bir denge oluşturdukları fikri Ülkücülere hiç sevimli gelmedi. Bu ifade “Türklerin İslamlıktan önceki inanç ve yaşamlarının İslamlık ile çok benzeşik olduğu” düşüncesine de uygun düşmüyordu. Eğer Türkler İslamlıktan önceki inanç ve yaşam tarzları ile İslam’a çok hazır bir millet idiyse bu durumu “sentez/terkib” ile değil “tekâmül” ile açıklamak daha uygun olacaktır. Hatta millî inanç sistemindeki bu tarihsel uyumu “Ülkü” kelimesi ile ifade etmek en uygunu olacaktır.

Tam da bu noktada içeriğinden çok daha fazla adı ile etkili olan, S. Ahmet Arvasi tarafından yazılmış, kısmen felsefe, kısmen ilmihal-din, kısmen pedagoji ve kısmen de siyaset, ekonomi, kültür ve tarihi konularına değinen üç ciltlik “Türk İslam Ülküsü” adlı derleme yazılardan oluşan eser çıkar karşımıza.

Arvasi (1991:5-8) eserin varlık sebebini “kara renkli kapitalist emperyalizm” ile “kıvıll emperyalizm” arasında sıkışmış “vatan çocuklarının” bir yandan milliyetlerine yabancılaştırdıkları, diğer yandan birbirlerine düşman edildikleri tespitinden hareketle yeni bir seçenek olarak “Türk İslam Ülküsü”ne bağlanmak olarak tanımlamaktadır. Kapitalist ve kıvıll emperyalizm bloklarının dışında bir de “ezilen üçüncü dünya ülkeleri” vardır ve bu ülkelerin çoğunluğunu “Müslüman milletler” oluşturmaktadır. Dahası, ezilen Müslüman milletlerin çoğunluğunu da Türkler meydana getirmektedir. Emperyalist güçler korkunç bir kültürel propaganda ile bu milletlerin gençlerini kendi değerlerine, ülkelerine, ülkülerine yabancılaştırarak bu ülkeleri “ebedi sömürge” hâline getirmeyi planlamaktadır. “Müslüman Kardeşler” gibi bazı İslami akımlar vasıtasıyla “İslam’da milliyetçilik yoktur” iddiası savunulmakta ve bu sayede Müslüman ülkelerin emperyalist sarmaldan kurtuluşuna vesile olabilecek bağımsızlık şuuru yok edilmekte, hatta “İslamcı” “milliyetçi” tefrikası ile Müslüman ülkelerin gençleri yapay düşman kamplara bölünmektedir.¹¹ Bu oyunun ilk bozulması gereken yer de Müslüman-Türkler olarak “kendi ülkemizdir.”

Arvasi hocaya göre “din ile milliyet zıt değerler değildir. Bu sebepten, sentez tez ile anti-tez arasında söz konusu olacağına göre, yıllardan beri kullandığımız “Türk İslam Sentezi” yerine, Türk İslam Ülküsü daha uygun olacaktır (Arvasi 1991: 8). Tarih göstermektedir ki Türkler İslamiyet’i “tam bir şuur ve yüksek bir irade ile tercih etmiştir” (s.9). Arvasi bir Türk İslam Ülkücüsünü şöyle tarif etmektedir: “Bütün ‘sahte tanrıları ve mabutları’ gönüllerden, kafalardan, zaman ve mekân köşelerinden çıkarıp atmak isteyen, ‘Allah’tan başka ilah yoktur’ prensibini temel ölçü kabul eden, şanlı Türk Milleti’ni ‘Allah’ın ordusu bilen’, ‘Türk Milleti birlik, Türk Devleti güçlü olursa insanlık kurtulur, zulüm biter’ ölçüsü içinde hareket eden Türk-İslam Ülkücülerinin ‘fikir sistemi’, yüce peygamberler silsilesinin mukaddes alın teri ile ıslanmış, peygamberlik mührünü kıyamete dek elinde tutan şanlı kurtarıcımızın ve peygamberlerimizin ‘sahabi kadrosu’ tarafından ‘cihad ruhu’ ile beslenmiş, büyük veliler eliyle yoğrulmuştur. Türk-İslam Ülkücüsü ‘cahid-ü fillah’ (Allah için savaşan)dır” (s.9-10).

Türk milliyetçilerinin Gökalp’ten günümüze İslamlığı Türklüğün “tabii içtimai hâli” olarak gördükleri açıktır. Türkes, bu düşünce sistemini siyaset alanına taşırken ümmetçilik ile milliyetçiliğin karşılıklı değil, Türklüğün idealize edilmiş toplumsal hali olarak görür. Atsız gibi “dine görece mesafeli” duran bir fikir adamının da Türk tarihinin en önemli merhalesinin Osmanlı yani İslam dönemi Türklük olduğu tespiti bu bakımdan önemlidir. Ama eğer Türk Milliyetçiliğine İslami bir tonlama derecesi biçeceksek Arvasi hocanın İslamlığı en yüksek burca taşıdığını söylemek doğru olacaktır. Birçok Ülkücü gibi Arvasi de Türk Milletinin kaderinin Maide Süresinin 54. Ayetinde ilahi bir emirle şekillendiğine inanır: “Ey iman edenler, içinizden kim dinden dönerse, Allah-müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve zorlu, kendisinin onları seveceği, onların da O’nu seveceği- bir kavim getirir ki, onlar Allah yolunda savaşsınlar ve hiçbir kınayanın kınamasından çekinmezler...”

Ülkücüye böylesine yüksek bir ilahi görevi yükleyen düşünce sistemi tabii olarak ortaya ideal bir Ülkücü tipi koyacaktır: “Türk-İslam Ülkücüsü kimdir biliyor musunuz? Kendini Allah ve Resulünün davasına adanmış, sırf Allah rızası için canını, malını, makam ve mevkiini, din ve devleti, mülk ve milleti için fedaya hazır, şanlı ve mukaddes ay-yıldızlı al bayrağın gölgesinde döğüşen, nefisini düşünmeyen ve ‘ülküsünde fani olmuş’ yiğitlerdir” (Arvasi1991: 203).

Arvasi hocanın bu tespitleri ve söylemleri 1970’lerin sonundan itibaren Ülkücü çevrelerde güçlü bir karşılık bulmuştur.

2023: Lider Ülke Türkiye Söylemi Üzerinden Küreselleşme

Son yıllarda Türk Siyasi gündemine yeni kavramlar girmeye başlamıştır. Bunlar özellikle Milliyetçi Hareket Partisi'nin tüzüğünde ve seçim beyannamelerinde vurguladığı "2023 vizyonu" ve "Lider Ülke Türkiye" kavramlarıdır. Bu kavram MHP için gerçekleştirilmesi gereken hedeftir: *"Milliyetçi Hareket Partisi; gönül seferberliği ile milletimizin tarihi, kültürel birikimlerinden, millî ve manevi değerlerinden, bilimsel gelişmelerden alacağı ilhamla demokratik düzen içerisinde aşağıdaki ilkeler¹² çerçevesinde 'Lider Ülke Türkiye' hedefini gerçekleştirme azim ve kararlılığındadır. (...) Milliyetçi Hareket Partisi, Türkiye'nin büyük hedeflere yönelmesini ve bütün imkân, kaynak ve kabiliyetlerinin lider ülke Türkiye hedefi doğrultusunda harekete geçirilmesinin en geniş boyutta sağlanacak toplumsal uzlaşma ve mutabakat ile mümkün olabileceğine inanır. Partimiz, Türkiye'nin 21'inci yüzyılda lider ülke olma arzusunu gerçekleştirmesi, bütün sosyal kesimlerin ortak değerler ekseninde müşterek bir anlayış ve tam bir dayanışma içinde bulunmalarına ve geleceğe birlikte yürüme azim ve kararlılığına sahip olmaları ile mümkün olduğuna inanır"* (MHP Parti Tüzüğü 2009: 17-20).

MHP Genelbaşkanı Devlet Bahçeli de MHP'nin ve ülkücü hareketin varlık sebebini bu kavram ile açıklamaktadır: *"Ülkücü camia, millî suru ayağa kaldırmaya ve bu gidişe dur demeye hazırdır. Bu büyük kuşatmayı kırmak ve yeni bir vizyonla, yeni bir Türkiye projesini hayata geçirmek, Türk milliyetçilerinin aziz milletine namus borcudur. Milliyetçi Hareket bunun için vardır. Türk milliyetçileri var olduğu sürece Türkiye'nin büyük ve lider ülke olmasının önünü kimse kesemeyecektir"* (Bahçeli 2003:22).

Aynı şekilde Ülkü Ocakları da "2023, 2053 yılları ile Lider Ülke" iddiası arasında bir bağlantı kurmaktadır: *"Cumhuriyetin kuruluşunun 100. yılı olan 2023 yılında Türkiye bölgesinde, İstanbul'un fethinin 600. Yılı olan 2053 yılında da dünyada lider ülke olacaktır. İşte bu hedefler doğrultusunda binlerce yıllık şanlı tarihinden aldığı güçle, taşıdığı azim ve kararlılıkla, tarihte olduğu gibi bugün de, Ülkücü Gençliğin önderliğinde Müslüman Türk Milletinin dünyaya nizam verecek iktidar yürüyüşü devam etmektedir"* (Ülkü Ocakları, Eğitim Programı, www.ulkuocaklari.org.tr).

Bu siyasi söylemlere karşın Lider Ülke kavramı üzerine Türkiye'de henüz yeterince akademik çalışma yapılmış değildir. Kavramın mahiyeti çok da bilinmemektedir. Derginin bu sayısında yer alan makalesinde Köksal Şahin Lider Ülke tanımını şu şekilde yapmaktadır: *"Güç unsurlarına sahip ve daha da önemlisi bunları etkili bir şekilde kullanabilen ülke..."* Peki, bu ülkelerin nitelikleri nelerdir? *"Siyasal ve toplumsal manada güçlü bir meşruiyetin (kabul görmenin) varlığı, "Reel Egemenliğin" yüksekliği ve çoğu kez de 'çekirdek ülke' niteliğine sahip olmak.*

Lider ülkeler uluslararası ilişkiler sahasında etken konumdadırlar. Yani zayıf ve orta büyüklükteki devletleri kontrol edip yönlendirebildikleri gibi uluslararası örgütlerde de söz sahibidirler”.

Yukarıda vurgulandığı üzere Gökalp-Atsız-Türkeş geleneğine göre ülkelerin sadece güç unsurlarına (ekonomik, toplumsal, askeri) sahip olmaları yeterli değildir. Onları harekete geçirecek mefkûreler gereklidir. Bu mefkûreler elbette “taarruzi”dir ve “tedafüi” iddialarla bir milletin büyük olması mümkün değildir. Ülkenin sahip olduğu güç kaynaklarını “bölgesini ve diğer ülkeleri etkileme yönünde” etkin bir şekilde kullanabilmesinin ön şartı da doğal olarak “meşruiyet” olmaktadır. Meşruiyet, milletin ülkülerinin toplumda yaygın olarak kabul görmesi anlamına gelmektedir.

Lider ülke olmanın bir diğer önşartı ise “çekirdek ülke” olmaktır. Çekirdek ülke “bir medeniyet dairesi içinde nüfuz potansiyeline sahip olan ülke” olarak tanımlandığına göre “Türkiye bir çekirdek ülke midir?” sorusu da anlamsızlaşmaktadır. Zira Türkiye’nin tarihi yolculuğu onun en zayıf ve en güçlü zamanlarında “çekirdek ülke” olmasını bir kadere dönüştürmektedir. Çin Denizinden Macar ovalarına; Sibiry’a’dan Afrika’ya uzanan tarihsel hikâyeler bu gerçeği haykırmaktadır. Daha düne kadar “Türk Dünyasından” söz etmeyi “faşistlik ve hayalperestlik” ile eşitleyen solcu, liberal, İslamcı akımlar bugün karşılarında dikilen Turan gerçeği ile “düne ait ne varsa dünle gitti” demek zorunda kalmaktadırlar. Balkanlar, Kırım, Suriye, Irak, Mısır, Filistin başı dara girdiğinde ilk yardım isteyeceği ülke olarak Türkiye’yi görmektedir. Türk siyasetinin bu gerçekliğin ne kadar farkında olduğu ayrı bir tartışma konusudur. Ancak, Türkiye’yi yönetenler farkında olmasa da millî tarihten haberdar olan milliyetçi düşünce Türkiye’nin “özgül ağırlığının” ne denli yüksek olduğunu bilirler. Bu nedenledir ki milliyetçilere göre “lider ülke” kavramı Türkiye için bir jeo-politik kavram değil, bir kaderdir.

■
Gökalp-
Atsız-Türkeş
geleneğine göre
ülkelerin sadece
güç unsurlarına
(ekonomik,
toplumsal, askeri)
sahip olmaları
yeterli değildir.
Onları harekete
geçirecek
mekfûreler
gereklidir.

Sonuç

“Bir cemiyetin mefkûresi diğer cemaate göre şüphesiz taarruzidir.

Tedafîi bir mefkûre hatta tahayyül bile olunamaz...”

(Ömer Seyfettin, Yarınki Turan Devleti)

Türk tarihini büyük ülkülere koşuşun bir hikâyesi olarak adlandırsak bu ülkülerin genel bir adı olarak Kızılelma’dan bahsetmek gerekir. Görünen odur ki Türkler tarihin her döneminde cihanşümül ülkelere sahip olmuş; en zayıf oldukları zamanlarda bile büyüklük iddialarından vazgeçmemişlerdir. Yolların bittiği yerde yeni bir çıkış bulma maharetleri Allahın bu millete bahşettiği bir yetenek olsa gerektir. Türklerin Kızılelma benzeri cihanşümül hevesler taşıyan kavramsal çeşitlilikleri kendilerine biçilen ilahi görevin değişkenlik göstermesinden değil; zamanın ruhuna uygun bir dil geliştirebilme becerilerindedir.

Yalnız bugün milletlerin tarih koşuları farklı mecralara taşınmaktadır. Zaman ve mekân kavramları, teknoloji ile birlikte yeni anlamlar kazanmaktadır. Ülkelerin sınırları hala kutsal olarak addedilmekte, vatandaşlık hakları giderek daha sıkı şekilde koruma altına alınmaktadır. Ama bu dijital çağ döneminde yetişen nesillerin “millî bilinci” özümsemeleri ve bu bilinç üzerinden kimlik inşa edip millî ülküleri sahiplenmeleri için sadece sanayi döneminde geliştirilmiş eğitim sistemleri için tasarlanmış malzemeleri kullanmak yeterli olmayacaktır.

Bugün her genç sanal ortamda farklı kültürden insanlarla iletişim kurmakta, bütün kültürleri yakından tanıma imkânına sahip olmaktadır. Oysa ilkokulu 1970’lerde ve daha öncelerinde okumuş nesiller için bir gün sözgelimi bir Azerbaycanlı kardeşi ile kucaklaşmak, Kaf Dağının ardındaki bir sevda kadar uzak bir düştü... Ülkeleri birbirine bağlayan ulaşım ve lojistik sistemleri “uzak” kavramını ortadan kaldırmaktadır. Ama hâkimgüçler bugün “özgürlükler” maskesi altında büyük bir “gözetim toplumu” inşa etmektedirler. Kredi kartı ve banka kartı bilgilerinize bakanlar nerede ne kadar harcama yaptığınızı görebilmekte; GPS aracı veya cep telefonunuz sayesinde hangi güzergâhtan nerelere gittiğiniz tespit edilmekte; uydular vasıtasıyla sokağınızdaki hareketler 24 saat kaydedilmektedir. İnternet üzerinde dokunduğunuz her tuş size büyük bir özgürlük alanı açtığı gibi bu hareketlerinizin hepsinin kayıt altına alınması hasebiyle de adeta bir hapisane hücreindeymişçesine özel alanınızın başkalarının gözetimine açık hale gelmesine sebep olmaktadır. Ülkeler, hükümetler, devlet daireleri, haneler dinlenmekte, gözlenmekte, kaydedilmekte ve her türlü manipülasyona açık hale gelmektedir.

Böyle zamanların “milliyetçiliği” doğaldır ki farklılık gösterecektir. Bu yeni şartlarda yetişen nesillerin “enformatik özgürlük” adı altında düşünme, tüketme, değer sistemi kalıpları da aynı şekilde manipülasyona açık hâle gelecektir. Dinler, ideolojiler, millî kültürler bu yeni şartlara uyarlanma konusunda sorun yaşayacaklardır. Gelenek, zaman ve gelecek bağlantılarında büyük kopukluklar yaşanacaktır. İnsanlar artık yaşamları süresince tanıklık etmek zorunda kalacakları teknolojik değişiklikleri hazmetmekte giderek yetersiz kalacaklardır, ancak sığınacak bir ıssız ada bulma şansları da kalmayacaktır.

Peki, bu teknolojik değişim hızı, gelenek inşasını imkânsızlaştıracak mıdır? O zaman anlık ve katılaşmayan, buhar/gaz formundaki değerlerle ve normlarla bir toplumsallık nasıl inşa edilecektir? Geleneğin “anlara” sıkıştığı zaman kavramı

içerisinde millî bilinç nasıl inşa edilecektir? Millî bilincin inşa edilemediği bir ortamda “küresel kurgulamalara” sadece bireysel tepkiler mi verilecektir ve bunlar anlamlı olacak mıdır? Sorulacak daha çok soru vardır. Ama geçmişten günümüze uzanan ve adını koyamasak bile bizimle olduğunu bildiğimiz millî hevesler kendiliğinden bir şekilde toplumun manevi varlığında gömük olarak hayatiyetini devam ettirebilecek, güçlü millî hedefleri olan medeniyetler dünyaya nizam verme mücadelelerine devam edeceklerdir.

Türklerin tarihin istikametine uygun kavramlar geliştirme becerileri şüphesiz gelecek için ümitvar olmamızın gerekçesidir. İnsanlar ölümlüdür. Ülküler, millîmefkûreler daimidir. Büyük milletler bu millîmefkûreleri farkında olarak veya olmayarak nesillerden nesillere aktarırlar.

Şair HakimSenaî, Merv’e gittiğinde Sultan Alpaslan’ın kabrini ziyaret eder ve şu şiiri yazar:

*Alparslan göklere yükselen başını gördüm
Merv’e gel ve onun toprak olmuş tenine bak
Ne kemeri üstündeki ay-yıldız,
Ne ay gibi parlayan yüzü*

*Ne altındaki at,
Ne de elindeki dizgin kalmıştır.*

Lakin Alpaslan'ın Anadolu'nun kilidini açan zaferi, bugün doğacak nesiller için, yani tam bin yıl sonraki kuşaklar için birer millî sıçrama taşı niteliğindedir. 1071 bugünden millî istikamete ışık tutuyor. Kişiler ölür. Saltanatlar yıkılır. Memleketler terk edilir. Toprak kaybedilir. Ülküler daimdir.

- 1 **Bir Hakkın Teslimi ve Osman Turan'a Minnet:** Derginin bu sayısının ve bu yazının içinde yer alan her kavram Osman Turan'ın muhteşem eserlerinde kuyumcu titizliğiyle incelenmiş ve Türk tarihinin derinlerinde saklı güzellikleri bilinir kılmak adına derin bir tefekküre ve yüksek bir ilmi gayrete konu edilmiştir. Türklerin Kızılma yolculuğunun her kavramı Osman Turan sayesinde geçmişten günümüze ışılatan bir yıldız dönüşmüştür. Osman Turan "Türk milleti tarihte ne kadar azametli bir mevkîe sahip ise onun tedkikinde ve kültür hazinesi olarak kullanılmasında da o derece geri kaldığı aşikârdır" (Turan, 2000: X) tespitinde ne kadar da haklıdır. Bu tür araştırmalar ortaya "Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi" ve "Türk Dünya Nizamı" gibi muhteşem kavramları çıkarır. Bu kavramlar, Türklerin tarihten günümüze "ilahi bir irade" (kut) sayesinde "Tanrının hizmetine mazhar ve mümtaz bir millet" ve "cihan ailesinin babası" oldukları inancına bağlamıştır. Tarih Türklerin "Allahın cihan hâkimiyetini" kendilerine emanet ettikleri düşüncesine bağlı kaldıklarını göstermektedir. Turan'a (2000:XII) göre "Türk cihan hâkimiyeti" adalet, insanlık duygularına ve milletin arzularına dayandığı için yüzyıllar boyunca yaşayabilen bir mefkûreye dönüşmüştür. Bir karşılaştırma olarak ta Türklerin Hindistan'da dokuz asır, İngilizlerin ise sadece bir asır kalabildiklerini göstermektedir. Buna karşılık "cihan ölçeğinde hevesler" sadece Türklerde görülmez. Roma'nın, Rusya'nın ve bir dizi diğer kavmin da küresel düşlere sahip oldukları bilinmektedir. Bu bakımdan Türk milliyetçisi aydınların tarihi bir "milletler mücadelesi" şeklinde yorumları haklı ve anlaşılabilir bir durumdur.
- 2 ÇELİK, İsmet bu sayıdaki "Kızılma" başlıklı makalesinde Gökalp, Ömer Seyfettin, Yurdakul gibi birçok yazarın Kızılma'yı "Turan" anlamında kullandığını ifade etmektedir ki bu elbette doğrudur. Hatta Gökalp'in Kızıl Elma şiirinin kahramanı "Ay Hanım" Bakülüdür ki o dönemde Azerbaycan Turan ülküsünün en somut simgelerinden biridir ve Gökalp'in Türkiye dışında Turanın en yakın halkası olarak gördüğü ülkenin de adıdır. Ancak Kızılma kavramının "dinamizmi" dikkate alındığında ve Türklerin "dünyaya nizam" verme iştiaqları göz önünde bulundurulduğunda ve dahası Kızılma'nın İstanbul'dan sonra Roma'ya geçtiğine dair inanış nazar-ı itibara alındığında Kızılma'nın Turan, yani Türk Kavimlerinin yaşadığı memleketlerle sınırlı olmadığı, dünyanın bütününe işaret ettiği ve bugünkü "siyasi küreselleşme" kavramına denk bir mahiyet taşıdığı anlaşılacaktır.
- 3 VANİ Mehmet Efendi hakkında bilgi için İ. H. Danişmend'in "Türklük Meseleleri" kitabındaki "Türklüğün ilk Alemdarı: Vani Mehmet Efendi" (s. 133-129) adlı yazısı önemlidir. Bu çalışmada o dönemde özellikle Arap âlimler tarafından yazılmış tefsirlerde Kur'an'da geçen Yecüc ve Mecüc'ün Türkler olduğuna dair yorumları Vani Mehmet Efendi tarafından çürütülmektedir. İlave olarak Vani hazretleri yine Kur'an'da geçen "Zülkarneyn" adının esasen "Oğuz Han" olduğunu, dolayısıyla Türkler arasında yaygın olarak dile getirilen bu iddianın doğru olduğunu vurgulamakta ve bir "Oğuz Han Türklülüğünden" söz etmektedir. Vani hazretlerinin Türklere atılan iftiralara karşı yürüttüğü bu bilimsel çalışmalar Osmanlı Medreselerinde hâkim "Arapçılık" düşüncesine sahip kişileri rahatsız etmiştir.

- 4 Yaygın olarak Âşıkpaşazâde Tarihi veya "Tevârih-i Âl-i Osman", tahminen 1400-1484 yılları arasında yaşamış Âşıkpaşazâde Derviş Ahmet Âşık'ın yazdığı Osmanlı tarihi kitabıdır. Kitap Hüseyin Nihal Atsız tarafından "Âşıkpaşaoğlu Tarihi" (Ötüken) şeklinde günümüz Türkçesine aktarılmıştır (Ötüken Neşriyat). Kitabın özelliği Osmanlı Tarihini "Türkçe" anlatan ilk eser olmasından başka dönemi Türklük bilinciyle ve günümüzde dahi çok rahat anlaşılabilir bir Türkçe ile ele alışından kaynaklanmaktadır.
- 5 DANIŞMEND, İ.H. "Türklük Meseleleri", Doğu Kütüphanesi, 2006, s. 160-168. Sözü edilen yazı bu sayıda iktibas edilmiştir.
- 6 Atsız'ın bazı yazıları bir seçki olarak "Türk Ülküsü" başlığı ile kitaplaştırılmıştır. Ötüken Neşriyat tarafından basılan bu kitabın 9. Baskısı 2011 yılında yapılmıştır. Bu kitapta yer alan "Kızılma" yazısının orijinali 1947 yılında "Kızılma" Dergisinin 1. Sayısında (Ekim) yer almıştır.
- 7 Türkiye'nin Lozan ile belirlenmiş sınırlar içinde yaşayan halk ile ilgilenmesi gerektiği, bu sınırlar dışında kalan Türklerin de kendi mukadderatlarını belirlemeleri gerektiğini savunan düşüncedir. Bu özellikle 1974 Kıbrıs müdahalesine kadar Türkiye'nin temel dış politika tezi olmuştur. Lakin özellikle 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılması ve Sovyetlerin çökmesi ile birlikte ne denli temelsiz olduğu ve Türkiye'nin Dış Türkler konusunda ne denli hazırlıksız olduğu ortaya çıkmıştır.
- 8 Anadoluçuluk ise Türklerin 1071 Malazgirt Savaşı ile Anadolu'daki diğer halklarla kaynaşarak onları da Müslümanlaştırdığı ve böylece "Asyatik kökenlerinden arınarak" "kendine özgü bir millet" oldukları tezine dayanmaktadır.
- 9 Bu ayrıntı önemsiz değildir. Türkiye'de bir dönem ve hala fikri tartışmalar ne yazık ki "önce Türk müsünüz, Müslüman mısınız" düzeyinde sorular ile kıvam bulmaktadır.
- 10 KAFESOĞLU, İ. (2008), Türk İslam Sentezi, Ötüken Neşriyat.
KAFESOĞLU, İ. (2007), Türk Millî Kültürü, Ötüken Neşriyat.
- 11 Kanaatimizce Arvasi hoca "Müslüman Kardeşlerin" "milliyetçiliğe karşı olduğu" düşüncesinde yanılmaktadır. Zira bu hareketin kurucusu Hasan El-Benna "ırkçılığa dayalı milliyetçiliğe karşı olduğunu" söylemekte ancak çok güçlü bir Arap milliyetçisi olarak Arapçılık yapmakta hiçbir beis görmemektedir. El-Benna şöyle demektedir: "Arapçılık ve Arap Birliğinin davamızda şüphesiz önemli bir yeri vardır. Şüphesiz Arap Milleti, İslami ilk kabul eden bir millettir. Resulullah (s.a.v.) bir hadisinde bu millet hakkında şöyle buyurmuştur: Araplar yenilince İslam da yenilir." "Benim kanaatimce, bugün Araplar bir araya toplanmazlarsa, İslam'ın dünyada kuvvetlenmesine ve ilerlemesine imkân yoktur. Bütün Arap topraklarını vatanımız kabul eder ve bu inançla yaşarız" (Nazlı, 1980:87). Görüldüğü gibi Müslüman Kardeşlerin kurucusu El-Benna sağlam bir Arapçılık yapmakta ve kaynak bile göstermeden uydurma bir hadisi Arapçılığını pekiştirmekten kaçınmamaktadır. "Arapları İslami ilk kabul eden millet" olarak överken Peygamberimize ve sahabelerine kan kusturanların da Arap milletinden olduğunu; Kur'an'ın birçok ayetinin Arap kültür ve geleneğini yok etmek üzere indirildiği gerçeğini göz ardı etmektedir. Hatta Maide, 54. Ayetten sabit olduğu üzere Arap kavminin bizzat Allah tarafından tehdit edildiği gerçeğini dikkate alma gereği duymamaktadır. Dahası, yine sahihliği su götürür bir hadise dayanarak Peygamberimizin "Araplık anne ve babadan Arap olarak doğmakla değil, Arapça konuşmaktır. Kim Arapça konuşursa o Araptır" dediğini söylemekte (s.88) ve bu hadisten hareketle "İran körfezinden Atlantik Okyanusuna kadar Marakeş ve Tanca dâhil bütün ülkeler İslam'ın malıdır ve burada yaşayanların da Arap olduğuna inanıyoruz" hükmünü vermektedir. Tam anlamıyla Arap Turancılığı yapmakta ve zikredilen bu topraklarda yaşayıp ta Arapça konuşanların birçoğunun Hristiyan olduğunu dikkate dahi almamaktadır. Sözün özü şudur ki Türkiye'de İhvançılık yapıp ta milliyetçiliğin İslam'a aykırı olduğunu söyleyenler Hasan El-Benna'nın Arapçılığı kadar Türkçülük yaparlarsa hepsi karşımıza birer Turancı olarak çıkmak zorunda kalırlar. Arvasi hocamız belli ki iyi niyetinin ve samimiyetinin kurbanı olmuş; Türk Milliyetçiliğine karşı olan İhvanlıların

Arap milliyetçiliğine de karşı oldukları gibi tabii bir mantıksal çıkarım yapmıştır. Ama değilmiş. Türkiye’de bir kısım İslamcıların sorunu Türklük iledir, Arapçılıkla değil!

- 12 Bu ilkeler şunlardır: Meşruyetçilik, milliyetçilik, millî birlik ve bütünlük, insan haklarına saygı, demokrasi ve hukukun üstünlüğü, sosyal adalet ve Türk toplumculuğu, toplumsal dayanışma ve uzlaşma kültürünün geliştirilmesi, ilkeli, seviyeli ve temiz siyaset, gönül seferberliği.

Kaynaklar

- ARVASI, S. A. (1991), Türk-İslam Ülküsü, I.cilt, 6. Baskı, Burak Yayınları.
- ATSIZ, H.N. (1997), Çanakkale’ye Yürüyüş-Türkçülüğe Karşı Haçlı Seferleri, 2. Baskı, İrfan Yayınevi.
- ATSIZ, H. N. (2010), Türk Tarihinde Meseleler, 5. Baskı, Ötüken.
- ATSIZ, N. (2011), Türk Ülküsü, Ötüken Neşriyat.
- ATSIZ, H. N. (2012), Aşıkpaşaoğlu Tarihi, Ötüken.
- BAHÇELİ, D. (2003), AKP İktidarının Bir Yıllık İcraatı, MHP Genel Merkez Yayınları.
- BLACK, A. (2011), TheHistory of IslamicPoliticalThought: FromtheProphettothePresent, Edinburgh UniversityPress.
- DANIŞMEND, İ. H. (2006), Türklük Meseleleri, Doğu Kütüphanesi.
- ERÖZ, M. (1987), Atatürk, Milliyetçilik, Doğu Anadolu, İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- GÖKALP, Z. (1976a), Türkçülüğün Esasları, Türk Kültür Yayını.
- GÖKALP, Z. (1976b), Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak, Kültür Bakanlığı, Devlet Kitapları.
- GÖKALP, Z. (2006), Çınaraltı Konuşmaları, Elips Kitap.
- GÖKALP, Z. (2008), Kızıl Elma (Derleyen, Hikmet Tanyu), Elips Kitap.
- GÜNGÖR, E. (2009), Türk Kültürü ve Milliyetçilik, Ötüken Neşriyat.
- KAFESOĞLU, İ. (2007), Türk Millî Kültürü, Ötüken Neşriyat.
- KAFESOĞLU, İ. (2008), Türk İslam Sentezi, Ötüken Neşriyat.
- NAZLI, R. (1980), Hasan El-Benna’nın Hayatı ve Eserleri, (mütercim ve derleyen Ramazan Nazlı), Arslan Yayınları.
- Önen, N. (2003), Turancı Hareketler: Macaristan ve Türkiye (1910-1944), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.
- ÖZ, M. (1999), “Klasik Dönem Osmanlı Siyasi Düşüncesi: Tarihi Temeller ve Ana İlkeler”, İslami Araştırmalar Dergisi, c.12, s.1.
- ÖZ, Ş. (2011), “Kutadgu Bilig’de Türk Cihan Hakimiyeti Düşüncesi”, Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi, Cilt 11, Sayı 1.
- ÖZAYDIN, A. (2008), Prof. Dr. Işın Demirkent Anısına, Dünya yayınları.
- Turan, O. (2000), Türk Cihan HakimiyetiMefkuresi Tarihi: Türk Dünya Nizamının Millî, İslami ve İnsanı Esasları, Cilt 1-2, Boğaziçi Yayınları.
- TÜRKEŞ, A. (2000), 9 Işık, 9. Baskı, Burçak Ltd. Şti.
- YALÇIN, S. (1988), Aydınlar Ocağı ve Türk İslam Sentezi, Yeni Bir Yüzyıla Girerken Türk İslam Sentezi Görüşünde Meselelerimiz Gençlik ve Meseleleri 21. Yüzyıla Doğru Türkiye c3, Aydınlar Ocağı Yayınları.